

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI

3528

Na temelju članka 39. Zakona o sustavu državne uprave (»Narodne novine« broj 75/93, 92/96, 48/99, 15/00, 127/00, 59/01, 199/03 i 79/07) ministar zdravstva i socijalne skrbi donosi

ODLUKU

O STANDARDU PREHRANE BOLESNIKA U BOLNICAMA

I.

Ovom Odlukom propisuju se standardi prehrane bolesnika u bolnicama tako da se u svim bolnicama na području Republike Hrvatske osigurava:

- jednoznačno označavanja, broja i vrste dijeta,
- jednoobrazna primjene dijeta kod određenih bolesti,
- ujednačena kvaliteta prehrane,
- sustavni razvoj i kontrola bolničke prehrane,
- temelj za informatizaciju bolničke prehrane.

Standardi prehrane bolesnika u bolnicama mogu se primjenjivati i u drugim zdravstvenim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi.

II.

U Tablici 1. koja je tiskana uz ovu Odluku i njezin je sastavni dio, od rednog broja 1. do 46. navedene su dijete koje se primjenjuju za prehranu bolesnika u bolnicama.

Za svaku dijete navedeni su sljedeći podaci:

1. redni broj dijete,
2. naziv dijete,
3. skraćeni naziv (oznaka) dijete,
4. energetska vrijednost (kJ/kcal),
5. udio bjelančevina, masti i ugljikohidrata,
6. dnevni broj obroka,
7. namjena dijete.

III.

U Tablici 1. ove Odluke navedene su sljedeće dijete:

Od rednog broja 1. do 9. Tablice 1. ove Odluke navedene su osnovne dijete koje se prema svojem sastavu i mogućnosti korištenja mogu primjenjivati osim u bolnicama i u drugim ustanovama navedenim u Točki I. stavku 2. ove Odluke.

Pod rednim brojem 9.A., 12.A., 13.A., 15., 25., 26., 27. i 38. u Tablici 1. ove Odluke navedene su prijelazne dijete koje se isključivo koriste u akutnoj fazi bolesti i imaju ograničeno vrijeme trajanja.

Pod rednim brojem 18., 18.A do 18.F Tablice 1. ove Odluke navedene su dijabetičke dijete u kojima se unos kalorija izračunava preme indeksu tjelesne mase, a broj obroka ovisi o osnovnoj terapiji.

Od rednog broja 42. do 46. Tablice 1. ove Odluke navedene su dijagnostičke dijete koje se isključivo koriste

za pripremu bolesnika prije određenih dijagnostičkih pretraga i imaju ograničeno vrijeme trajanja. Zbog svojih specifičnosti i zahtjevnosti, za dijetete navedene u stavku 2. i 4. ove točke nisu navedene energetske vrijednosti kao ni udio bjelančevina, masti i ugljikohidrata zbog individualnog pristupa bolesnicima koji su na navedenim dijetama te njihovog ograničenog vremena trajanja.

IV.

Osnova za izračun normativa jela i jelovnika za svaku dijetu jesu vrijednosti navedene u točki 2. stavku 2. podstavku 4., 5. i 6. ove Odluke, te energetske i hranjive vrijednosti hrane utvrđene odlukom ministra nadležnog za zdravstvo ili hranjivim vrijednostima sukladno Pravilniku o navođenju hranjivih vrijednosti hrane (»Narodne novine« broj 153/04).

Temeljem izračuna iz stavka 1. ove točke određuju se normativi jela u obrocima i jelovnicima.

V.

Svakom bolesniku u bolnici određuje se dijeta sukladno njenoj namjeni.

Bolesnicima koji su u takvom stanju da im nije moguće na navedeni način odrediti dijetu, određuje se individualna dijeta kombinacijom postojećih, a kriterij za odabir bazične dijetete je najstroža dijeta koja ulazi u kombinaciju.

VI.

Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 011-01/07-01/117

Urbroj: 534-07-07-1

Zagreb, 19. studenog 2007.

Ministar
prof. dr. sc. Neven Ljubičić, v. r.

TABLICA 1.

Broj dijetete	Naziv dijetete	Skraćeni naziv	Energetska vrijednost	Bjelančevine	Masti	Ugljikohidrati	Broj obroka	Namjena dijetete
	Osnovne dijetete		kJ/kcal					
1.	Dijeta bez ograničenja	OD BO	9240 – 10500/ 2200 – 2500	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3	Namijenjena je bolesnicima kod kojih nisu potrebna posebna ograničenja s obzirom na vrstu namirnica i način pripreme.
2.	Lagana dijeta	OD LA	8400 – 9240/ 2000 – 2200	10 – 20% 1,0 – 1,25 g/kg TT	25 – 35%	45 – 65%	3	Namijenjena je bolesnicima starije životne dobi, i u bolesnika kod kojih opće zdravstveno stanje zahtijeva lakoprobavljive namirnice
3.	Visokoenergetska dijeta	OD VE	11340 – 12600/ 2700 – 3000	12 – 15% 1,0 – 1,1 g/kg TT	≤ 30%	45 – 60%	5	Namijenjena je pothranjenim bolesnicima i bolesnicima čija bolest zahtijeva povećan energetske unos.
4.	Visokoproteinska dijeta	OD VP	11340 – 12180/ 2200 – 2500	15 – 20% 1,2 – 1,5 g/kg TT	< 30%	50 – 55%	5	Namijenjena je bolesnicima kod kojih je potreban povećan unos

			2700 – 2900	g/kg TT				bjelančevina.
5.	Redukcijska dijeta	OD RE	4200 – 5460/ 1000 – 1300	10 – 20%	< 30%	50 – 55 +povećani unos vl.	5	Namijenjena je prehranjenim i pretilim bolesnicima.
6.	Dijeta za roditelje	OD RO	10500 – 11340/ 2500 – 2700	12 – 15% 1,1 g/kg TT	≤ 30	55 – 65%	3 – 5	Namijenjena je trudnicama i ženama u vremenu laktacije
7.	Dijeta za djecu od 1 – 3 god.	OD D1	5040 – 5460/ 1200 – 1300	10 – 15%	30 – 35%	50 – 60%	5	Namijenjena je djeci od 1 – 3 godine.
8.	Dijeta za djecu od 4 – 7 god.	OD D2	5040 – 5460/ 1500 – 1700	10 – 15%	30 – 35%	50 – 60%	5	Namijenjena je djeci od 4 – 7 godine.
9.	Ulkusna dijeta	D UL	8400 – 9240/ 2000 – 2200	10 – 12% 0,8 g/kg TT	≤ 30	50 – 60%	3	Namijenjena je bolesnicima s vrijedom (ulkusom) želuca, dvanaesnika, erozivnim gastritisom i kroničnim gastritisom i duodenitisom.
9.A	Dijeta za krvareći ulkus	DP KU	–	–	–	–	5	Namijenjena je bolesnicima nakon prestanka krvarenja, a kao prijelazna faza do ulkusne dijete. Dijeta traje 2 – 3 dana.
10.	Dijeta kod GERB-a i hijatalne hernije	D GH	8400 – 9240/ 2000 – 2200	10 – 12% 0,8 g/kg TT	≤ 25%	50 – 60%	3 – 5	Namijenjena je bolesnicima s refluksnom bolesti jednjaka i hijatalnom hernijom
11.	Bilijarna dijeta	D BI	8400 – 9240/ 2000 – 2200	10 – 15% 0,8 – 1 g/kg	≤ 20 (40 – 45g/d)	65 – 70%	3	Namijenjena je bolesnicima s akutnim kolesticitisom, simptomatskim bilijarnim kamencima, koledokolitijazom, akutnim kolangitisom, po smirivanju bolesti.
12.	Pankreatička dijeta	D PA	8400 – 9240/ 2000 – 2200	10 – 15% 0,8 – 1 g/kg	≤ 25%	60 – 65%	3	Namijenjena je bolesnicima s akutnim pankreatitisom u remisiji i u bolesnika s kroničnim pankreatitisom
12.A	Dijeta kod akutnog pankreatitisa	DP AP	–	–	–	–	5	Namijenjena je bolesnicima s akutnim pankreatitisom, kao prijelazna dijeta, u trajanju 3 – 5 dana.
13.	Dijeta kod kroničnih bolesti jetre	D KJ	8400 – 9240/ 2000 – 2200	12 – 15% 1,0 – 1,2 g/kg	≤ 25	60 – 65%	3	Namijenjena je bolesnicima s bolestima jetre, osim onih s hepatičkom encefalopatijom.
13.A	Dijeta kod hepatičke encefalopatije	DP HE	6720 – 7560/ 1600 – 1800	20 – 40g/dan			5	Namijenjena je bolesnicima s hepatičkom encefalopatijom.
14.	Dijeta kod upalnih bolesti crijeva	D UC	10500 – 11760/	15 – 20% 1,2 – 1,4	≤ 25	45 – 55%	3 – 5	Namijenjena je bolesnicima s Ulceroznim kolitisom i

			2500 – 2800	g/kg				Crohnovom bolesti.
15.	Dijeta kod gastroenterokolitisa	DP GK	–	–	–	–	3	Namijenjena je bolesnicima s gastroenterokolitisom različite etiologije. Dijeta traje 2 – 3 dana.
16.	Dijeta kod divertikuloze crijeva	D DC	9240 – 10500/ 2200 – 2500	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3	Namijenjena je bolesnicima s divertikulozom crijeva.
17.	Dijeta bez glutena	D BG	9240 – 10500/ 2200 – 2500	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3	Namijenjena je bolesnicima s celijakijom.
18.	Dijabetička dijeta	DD I	4200 – 11340 1000 – 2700	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3 – 6	Namijenjena je bolesnicima sa šećernom bolesti i bolesnicima s oštećenom tolerancijom gluk.
18.A	Dijabetičko – redukcijaska dijeta	DD R	4200 – 5460/ 1000 – 1300	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3 – 5	Namijenjena je preuhranjenim i pretilim bolesnicima sa šećernom bolesti ili oštećenom tolerancijom glukoze.
18.B	Dijabetičko – hipolipemička dijeta	DD H	4200 – 5460/ 1000 – 1300	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30% od toga ≤ 7 z.m.k.	50 – 60%	3 – 6	Namijenjena je bolesnicima sa šećernom bolesti i hiperlipoproteinemijom.
18.C	Dijabetičko – ulkusna dijeta	DD U	4200 – 11340 1000 – 2700	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	55 – 60%	3 – 6	Namijenjena je bolesnicima sa šećernom bolesti i s vrijedomom (ulkusom) želuca, vrijedom dvanaesnika, gastritisom ili duodenitisom.
18.D	Dijabetičko – bilijarna dijeta	DD BI	4200 – 11340 1000 – 2700	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 25%	55 – 65%	3 – 6	Namijenjena je bolesnicima sa šećernom bolesti koji imaju akutni kolecistitis, bilijarne kolike, kolecistolitijazu ili koledoholitijazu.
18.E	Dijabetičko – pankreatička dijeta	DD PA	4200 – 11340 1000 – 2700	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 25%	55 – 65%		Namijenjena je bolesnicima sa šećernom bolesti i kroničnim pankreatitisom.
18.F	Dijabetičko – nefrološka dijeta	DD NE	4200 – 11340 1000 – 2700	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	55 – 65%	3 – 6	Namijenjena je bolesnicima sa šećernom bolesti i bubrežnom insuficijencijom.
19.	Hipolipemička dijeta sa smanjenim unosom soli	D HL	7980 – 8820/ 1900 – 2100	10 – 15	25 – 35 Z < 7	50 – 60 + vlakna	5	Namijenjena je bolesnicima s hiperlipoproteinemijom i arterijskom hipertenzijom.
20.	Dijeta za bolesnike na hemodijalizi	DB HD	10080 – 10920/ 2400 – 2600	1,0 – 1,2 g/dan	≤ 30%	55 – 60%	3	Namijenjena je bolesnicima na programu kronične hemodijalize.
21.	Dijeta kod nefrotičkog	DB NB	8820 – 10080/ 10080/	0,6 – 1,0 g/dan	≤ 30%	55 – 65%	3	Namijenjena je bolesnicima s nefrotičkim sindromom u

	sindroma i kronične bubrežne insuficijencije		2100 – 2400					sklopu primarne bubrežne bolesti ili u sklopu sistemske bolesti sa zahvaćanjem bubrega.
22.	Dijeta kod akutnog nefritisa	DB NE	individual. pristup	0,6 – 0,8 g/dan	≤ 30%	55 – 65%	3	Namijenjena je bolesnicima koji boluju od akutnog glomerulonefritisa. Pristup bolesniku je individualan, tako da se energetska vrijednost izračunava na osnovu TT i TV.
23.	Dijeta kod akutne bubrežne insuficijencije	DB AI	8820 – 10080/ 2100 – 2400	0,4 – 0,6 g/dan	≤ 30%	60 – 70%	3	Namijenjena je bolesnicima s akutnom bubrežnom insuficijencijom bez obzira na uzrok. Pristup bolesniku je individualan.
24.	Dijeta kod neoplastičkih bolesti	D NE	9240 – 10500/ 2200 – 2500	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3 – 5	Namijenjena je bolesnicima koji boluju od malignih bolesti.
25.	Dijeta čajna	D ČA	–	–	–	–		Namijenjena je bolesnicima prije i poslije operativnih zahvata, te kada se ordinira samo čaj.
26.	Dijeta tekuća	D TE	–	–	–	–		Namijenjena je bolesnicima prije i poslije operativnih zahvata, te kod nemogućnosti probave krute hrane.
27.	Dijeta tekuće – kašasta	D TK	6300 – 6720/ 1500 – 1600	–	–	–		Namijenjena je bolesnicima kod kojih je otežano žvakanje probavljanje hrane, pa se iste zgotovljuju miksanjem.
28.	Dijeta postoperativna kosana	D PK	7560 – 8400/ 1800 – 2000	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3 – 5	Namijenjena je postoperativnim bolesnicima koji zahtijevaju usitnjenu hranu.
29.	Dijeta kašasta	D KA	8400 – 9240/ 2000 – 2200	15 – 20% 1,2 – 1,5 g/kg TT	< 30%	50 – 55%	3 – 5	Namijenjena je bolesnicima kod kojih zdravstveno stanje zahtijeva usitnjenu, miksnu hranu.
30.	Dijeta za prehranu sondom	D SO	6300 – 8400/ 1500 – 2000	12 – 15% 1,0 – 1,2 g/kg	≤ 25	60 – 65%	250 – 500ml/ 3 – 5x na dan	Namijenjena je bolesnicima gdje je primarno unos hrane uz korištenje hranidbenih sondi, u želudac, dvanaesnik ili jejunum homogeniziranom, u bolnici pripremljenom hranom.
31.	Enteralna prehrana	D EP	Prema potrebi organizma				Kroz 24h	Namijenjena je bolesnicima koji koriste gotove namjenske pripravke ili komercijalne nutritivne otopine. Primjena sukladno uputama proizvođača
32.	Dijeta kod resekcije želuca	D RŽ	8400 – 9240/ 2000 – 2200	15 – 20% 1,2 – 1,5 g/kg TT	< 30%	50 – 55%	3 – 5	Namijenjena je bolesnicima nakon resekcije želuca.

33.	Dijeta kod resekcije crijeva	D RC	8400 – 9240/ 2000 – 2200	15 – 20% 1,2 – 1,5 g/kg TT	< 30%	50 – 55%	3 – 5	Namijenjena je bolesnicima nakon resekcije crijeva.
34.	Dijeta bez purina	D BP	5460 – 6300/ 1300 – 1500	10% 0,8 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3 – 5	Namijenjena je bolesnicima s povišenom koncentracijom mokraćne kiseline u serumu.
35.	Dijeta sa sniženom količinom kalcija	D Ca	8400 – 9240/ 2000 – 2200	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3	Namijenjena je bolesnicima s povišenom koncentracijom kalcija u serumu.
36.	Dijeta sa sniženom količinom natrija i kalija	D NaK	8400 – 9240/ 2000 – 2200	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3	Namijenjena je bolesnicima čija dijagnoza zahtijeva manji unos natrija i kalija od dnevno preporučenih prema RDA.
37.	Dijeta sa smanjenim količinama histamina	D HI	6300 – 7140/ 1500 – 1700	≤ 0,6 g/kg TT	≤ 25%	60 – 70%	3	Namijenjena je bolesnicima s alergijom, prema preporuci liječnika.
38.	Dijeta bez životinjskih bjelančevina	D ŽB	–	–	–	–	–	Namijenjena je bolesnicima kod kojih se zbog zdravstvenih razloga iz prehrane eliminiraju sve životinjske bjelančevine, uz minimalni unos biljnih bjelančevina. Dijeta se primjenjuje nekoliko dana.
39.	Vegan dijeta	D VE	–	–	–	–	–	Namijenjena je bolesnicima koji ne uzimaju nikakve namirnice životinjskog podrijetla, isključivo na osobno inzistiranje.
40.	Laktoovo – vegetarijanska dijeta	D LV	8400 – 9240/ 2000 – 2200	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3 – 5	Namijenjena je bolesnicima koji u svojoj prehrani od životinjskih proteina koriste jaja, mlijeko i mliječne proizvode.
41.	Semivegetarijanska dijeta	D SV	8400 – 9240/ 2000 – 2200	10 – 15% 0,8 – 1,0 g/kg TT	≤ 30%	50 – 60%	3 – 5	Namijenjena je bolesnicima koji iz svoje prehrane isključuju određene namirnice životinjskog podrijetla, uglavnom crveno meso.
	Dijagnostičke dijete							Dijete namijenjene u dijagnostičke svrhe.
42.	Dijeta za otkrivanje nutritivne alergije	DA NA	–	–	–	–	3	Namijenjena je bolesnicima kod kojih se pokušava utvrditi uzročnik alergije. Dijeta je eliminacijska a ujedno i provokativna.
43.	Dijeta za hemokult test	DG HK	–	–	–	–	3	Namijenjena je bolesnicima kod kojih se obavlja pretraga stolice na okultno krvarenje. Provodi se tri dana.
44.	Dijeta kod dijagnostičkih pretraga (urografija, endoskopija)	DG UE	–	–	–	–	3	Namijenjena je bolesnicima jedan dan prije dijagnostičke pretrage.

45.	Dijeta sa 10 mEq natrija	DG Na	-	-	-	-	3	Namijenjena je bolesnicima tri dana prije dijagnostičke pretrage.
46.	Dijeta bez bakra	DG Cu	-	-	-	-	3	Namijenjena je bolesnicima kod kojih je potrebno izostaviti namirnice koje sadrže bakar.